

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ Михальченко Н. В.

«__» серпня 2024 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ
ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат педагогічних наук, старший викладач
Філімонова Тетяна Володимирівна

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від «__» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «__» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії _____ (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «__» серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії _____ (Михальченко Н.В.)

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Теорія та методика навчання мистецької освітньої галузі у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка (загальна та історія педагогіки, дошкільна)», «Психологія (загальна та вікова, дитяча, педагогічна)».

Метою дисципліни формування всебічно підготовленого спеціаліста, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; оволодіння сучасними методами організації образотворчої діяльності в початковій школі; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: мистецтво, музика, образотворче мистецтво, музичне мистецтво.

Abstract

The program for studying the normative educational discipline "Theory and teaching methods of the art education field in primary school" is compiled in accordance with the educational and professional training program for bachelors of the specialty 013 Primary education according to the educational and professional program "Primary education".

The subject of study of the discipline is: the process of learning the educational field "Art".

Interdisciplinary links: "Pedagogy (general and history of pedagogy, preschool)", "Psychology (general and age, children, pedagogical)".

The purpose of the discipline is to form a comprehensively trained specialist, able to organize and conduct high-level, extracurricular and extracurricular musical and aesthetic work, to develop students' sense of beauty in life and art; mastering modern methods of organizing art activities in primary school; expanding students' knowledge of the theory of the art of the spoken word and improving the performing skills of future primary school teachers.

Key words: art, music, fine arts, musical art.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Теорія та методика навчання мистецької освітньої галузі у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка (загальна та історія педагогіки, дошкільна)», «Психологія (загальна та вікова, дитяча, педагогічна)».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. **Мета:** формування всебічно підготовленого спеціаліста, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; оволодіння сучасними методами організації образотворчої діяльності в початковій школі; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: ознайомлення з основними видами і жанрами образотворчої діяльності, засобами їх художньої виразності; вивчення питань розвитку історії світового та українського образотворчого мистецтва; набуття знань про форми методичної роботи з розділу «Образотворче мистецтво» й особливості викладання даного курсу; розвиток умінь виконувати мистецький аналіз творів образотворчого мистецтва і здійснювати їх відбір для дітей молодшого шкільного віку, аналізувати дитячі образотворчі роботи; удосконалення художньо-зображувальних умінь спеціалістів в галузі малюнка, живопису, декоративних розписів, скульптури, аплікації, конструювання; навчити виготовляти різноманітні наочно-методичні посібники для дітей, складати розробки уроків з різних видів образотворчої діяльності. Засвоєння теоретичних та історичних аспектів методики музичного навчання й виховання та їх практичне використання у педагогічній діяльності; розвиток у студентів інтересу і любові до професії вчителя музичного мистецтва; формування у студентів музично-співочої культури; забезпечення необхідною системою знань теорії та методики викладання музичного мистецтва, формування вмінь та навичок ефективного добору методів музичного навчання і виховання учнів; вивчення нових досягнень музичної культури та передового педагогічного досвіду, впровадження кращих з них у навчально-виховний процес; розкриття творчого потенціалу майбутніх учителів музичного мистецтва, сприяти підвищенню їх педагогічної майстерності, прагненню до самостійного мислення пошуку власного стилю роботи.

Програмні результати навчання:

ПРН -5 Знати методичні системи навчання учнів освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН - 8 Вміння володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів та їх врахування в освітньому процесі.

ПРН - 10 Здатність моделювати процес навчання учнів початкової школи з певного предмету: розробляти проекти уроків та / або їх фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

I. Загальнопредметні:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (*соціальна компетентність*).

ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (*лідерська компетентність*).

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємлихості (*підприємницька компетентність*).

ЗК-6. Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною (за потреби – іншою) мовою усно та письмово.

II. Фахові:

СК-1. Мовно-комунікативна компетентність.

1.1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.

1.2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

СК-2. Предметно-методична компетентність.

2.1. Здатність здійснювати аналіз нормативних документів, що регламентують початкову освіту; та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмета / освітньої галузі відповідно до Державного стандарту початкової освіти.

2.2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

2.3. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності.

2.4. Здатність здійснювати інтегроване навчання.

2.5. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-3. Інформаційно-цифрова компетентність.

3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

3.2. Здатність ефективно використовувати наявні електронні ресурси та цифрові технології в освітньому процесі.

СК-4. Психологічна компетентність.

4.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

4.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності.

4.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

4.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен буде відчувати себе її частиною.

СК-5. Емоційно-етична компетентність.

5.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

5.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

5.3. Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

5.4. Здатність до ефективного використання виховного потенціалу уроків та інших видів занять; формування навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки, поваги та толерантного ставлення до інших, до попередження та протидії булінгу.

СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.

6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

6.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

6.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК-7. Інклюзивна компетентність.

7.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

7.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

7.3. Здатність забезпечувати в інклюзивному освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК-8. Здоров'язбережувальна компетентність.

8.1. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

8.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

8.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

8.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

8.5. Надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

СК-9. Проєктувальна компетентність. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-10. Прогностична компетентність.

10.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.

10.2. Здатність планувати освітній процес.

СК-11. Організаційна компетентність.

11.1. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.

11.2. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

СК-12. Оцінювально-аналітична компетентність.

12.1. Здатність оцінювати результати навчання учнів.

12.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів.

12.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

СК-13. Інноваційна компетентність.

13.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

13.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

13.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

СК-14. Здатність до навчання впродовж життя. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку упродовж життя.

СК-15. Рефлексивна компетентність.

15.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

15.2. Здатність до рефлексії та коригування освітнього процесу на основі врахування індивідуальних і вікових особливостей, навчальних досягнень здобувачів початкової освіти.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Орієнтири і зміст мистецької освіти

Тема 2. Методологічна основа мистецької освіти

Тема 3. Теорія і практика використання мистецтва у розвитку творчої індивідуальності педагога

Тема 4. Методичне забезпечення освітнього процесу з мистецьких дисциплін в умовах НУШ

Тема 5. Мистецька освітня галузь в Новій українській школі та її розвивальні, виховні можливості

Тема 6. Концептуальні основи інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській школі

Тема 7. Навчально - методичне забезпечення занять з мистецтва

Тема 8. Календарне планування, його структура та оформлення

Тема 9. Музичне мистецтво як засіб всебічного і гармонійного розвитку особистості.

Тема 10. Педагогічні умови вивчення музичного мистецтва молодшими школярами

Тема 11. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

Тема 12. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Тема 13. Музична грамота в структурі уроку музики.

Тема 14. Структура уроку музичного мистецтва.

Тема 15. Види музичної діяльності учнів на уроці.

Тема 16. Музично-ритмічні рухи та гра на дитячих музичних інструментах у структурі уроку музики НУШ

Тема 17. Інноваційні технології в музичному навчанні 1-4 класів.

Тема 18. Провідні концепти модернізації початкової загальної музичної освіти

Тема 19. Музичне сприймання і методи його розвитку в молодших школярів

Тема 20. Хоровий спів як основний вид музично-виконавської діяльності

Тема 21. Методичні рекомендації щодо підготовки інтегрованого уроку музичного мистецтва

Тема 22. Зміст, мета і завдання візуального (образотворчого) мистецтва у початковій школі

Тема 23. Особливості підготовки, організації та здійснення процесу навчання учнів образотворчому мистецтву

Тема 24. Художній образ як основа композиційної діяльності молодших школярів

Тема 25. Методи художньо – творчого розвитку школярів на уроках образотворчого мистецтва

Тема 26. Жанри образотворчого мистецтва: Графіка, живопис, скульптура

Тема 27. Навчання дітей основам структурної побудови композиції та вираження її емоційно смислового задуму

Тема 28. Методика проведення уроків малювання з натури, пам'яті та з уяви. Методика навчання малювання на теми з оточуючого життя

Тема 29. Методика проведення уроків декоративно-прикладного мистецтва у початкових класах

Тема 30. Методика проведення уроків ліплення в школі.

Тема 31. Зміст і методика сприймання естетичних явищ дійсності і творів образотворчого мистецтва учнями початкової школи.

Тема 32. Образотворче мистецтво як засіб розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання

Тема 33. Анімаційний фільм у початковій школі

Тема 34. Кінематограф і телебачення

Тема 35. Становлення професійного українського народного танцю. Становлення та розвиток балетного театру в Україні

Тема 36. Хореографічне мистецтво в початковій школі

Тема 37. Основи хореографічного мистецтва

Тема 38. Театральне мистецтво в практиці сучасної початкової школи

Тема 39. Основи театрального мистецтва

Тема 40. Види театру

3. Рекомендована література

Базова

1. Безбородова Л. А., Алиев Ю. Б. Методика преподавания музыки в общеобразовательных учреждениях: Учеб. пособие для студ. муз. факульт. педвузов. Москва: Академия, 2002. 416 с.
2. Дух В. П. Музыка в 1 класі: посіб. для вчителів початкових класів. Тернопіль: Мальва-ОСО, 2005. 104 с.
3. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 104 с.
4. Єлагіна Л. М. Музыка. Програма і методичні рекомендації до уроків у 1-4 класах: посіб. для вчителя. Харків: Ранок, 2004. 64 с. (Серія «На допомогу вчителю»).
5. Островський В. М., Сидір М. В. Уроки музики. 1-4 класи: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 60 с.
6. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 1 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.
7. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 2 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.
8. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 3 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.
9. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 4 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.
10. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 272 с.
11. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі: навч.-метод. посібник. 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 216 с.
12. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: навч.-метод. посіб. – 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 272 с.
13. Сухорукова Г.В., Дронова О.О., Голота Н.М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Підручник. За заг. ред. Г. В. Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376с.

Допоміжна

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. Почат. шк. 20017. № I. С. 28–55.
2. Дронова О. О. Дитячий малюнок як засіб збагачення педагогічної компетентності батькі. Вісн. Глухів. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2. Глухів: ГДПУ, 2003. С. 45–50.
3. Крок за кроком в Україні : Посіб. для батьків дошкільнят та соціальних педагогів / Л. В. Артемова. О. І. Кульчицька, Н. М. Голота, Г. В. Сухо-рукова; Наук. ред. Л. В. Артемової; За заг. ред. С. Чередниченко. К.: 2003. 384 с.
4. Попова О. В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ ст. / О. В. Попова. Х.: 2001. 255 с.
5. Рудницька О. П. Основи викладання мистецьких дисциплін. Київ. 1998. 183 с.
6. Сім'я в умовах становлення незалежної України (1991—2003 рр.) : Державна доповідь про становище сімей в Україні за підсумками 2003 р. К.: 2004. 254 с.

Інформаційні ресурси

1. Букреєва Г. Інтегрований урок з музичного мистецтва, літературного читання та образотворчого мистецтва. URL: <http://www.pedrada.com.ua/article/221-integrovanijurok-z-muzichnogo-mistetstva-literaturnogo-chitannya-ta-obrazotvorchogomistetstva>

2. Інтегрований урок – розробка і застосування уроків URL: <http://poradi.ru/osobistist/26684-integrovanij-urok-rozrobka-i-zastosuvannja.html>

3. Лобова О. Музичне мистецтво : програма для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: http://old.mon.gov.ua/images/files/navchalni_programu/2012/ukr/08_muz_mustectv.pdf

4. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

5. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського URL: www.dnpb.gov.ua/

6. Бібліотека українських підручників URL: <http://pidruchniki.ws/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит

5. Засоби діагностики успішності навчання: опитування, ІНДЗ, мультимедійні презентації, тестування, контрольні роботи.